

Sørine Gotfredsens prædiken søndag septuagesima

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst

Dato

29. januar 2024

Sted

Jesuskirken, Valby

Omstændigheder

Prædikentekst Jobs Bog kapitel 9, vers 1-12

Jeg er udmærket klar over, at der er tale om en svær balance. Man kan hurtigt komme til at virke påtrængende med sine mange tanker og overbevisninger og på den måde trætte andre og måske krænke deres blufærdighed. Man kan godt overspille sin rolle som den, der så gerne vil sætte ord på alting, men man kan også havne i den anden grøft og blive én, der for en sikkerheds skyld som hovedregel afholder sig fra at sige noget vigtigt. Og jo længere man lever uden at give udtryk for, hvad der er på færde indeni, desto sværere kan det blive at kende hinanden.

Jeg har selv et menneske i mit liv, som jeg stort set ikke kender længere, fordi han så nødtigt afslører sine ærlige tanker. Afstanden vokser, da jeg efterhånden ikke rigtig kender så meget til hans indre verden, og vi taler meget om ingenting. Sådan kan man risikere at udpine sine relationer, for vi skal i en eller anden grad bekende, hvem vi er, og hvad vi tror på. Nogle afgørende ord skal siges højt.

De tre tjenere i lignelsen på denne søndag håndterer tingene forskelligt, da deres herre tager på rejse og betror dem hver en sum at forvalte. Den ene får fem talenter, den anden to og den sidste en enkelt. Et talent er en møntfod fra den tid, det er penge, de får, men pengene udgør naturligvis billedet på noget andet, og Jesus vil have os til at tænke over, hvordan vi bruger vores år på jorden.

Vi forstår, at den, der gravede sit talent ned for ikke at miste noget, faldt igennem i forhold til de andre, der gik ud i verden, satsede og tjente flere penge. Den dårlige tjener besluttede at holde lav profil og leve stille. Han repræsenterer passivitet og manglende mod og har garanteret troet, at det ikke betød så meget.

Men han forregnede sig, for man slipper ikke i længden ustraffet fra at gemme sig. Der findes en straf, ja, der findes på flere måder en pris at betale, når man ikke vil give sig til kende og sige højt, hvad man i sit liv holder for sandt.

Vi har i de senere dage talt meget om dette at udtale de store ord. For eksempel når man står på en balkon i København og udråbes som konge, og alle er spændt på at høre, hvad man, når det kommer til stykket, holder for sandt. ”Forbundne, forpligtet, for kongeriget Danmark”, lød det, og mens ingen skal blande sig i hverken regentens eller nogens andens inderste sjæleliv, har ordene skabt en interessant samtale angående det, vi siger. Ikke mindst fordi så mange luftige plusord med tiden har erstattet de mere konkrete benævnelser for det, der er større end os.

Og alt dette luftige kan tolkes stort set, som man vil. Med ord som ”mangfoldighed”, ”respekt” og ”fællesskab” kan man hurtigt skabe god stemning omkring sig, og også ordet ”forbundne” virker på den måde. Der er dog noget diffust over det, hvilket blev synligt, da et par biskopper udlagde ordet som klart kristent i sin kerne, ”Halleluja” og ”flot” udbrød én af dem ligefrem, alt imens ateisternes formand glædede sig over det helt gudløse ved det.

Folkekirkens øverste og de gudløses leder var stort set lige begejstrerede for ordet ”forbundne”, hvilket illustrerer, hvordan sproget kan blive så upræcist, at indholdet næsten kan bestemmes efter behag. Og jeg har siden øjeblikket på balkonen overvejet, om vi i længden med de mange luftige ord vil få svært ved at fastholde en fælles bevidsthed om, hvem vi er, og hvad vi står på.

Sagen er, at vi ikke er opdraget til at tale om Gud, og nogen finder det direkte forkert at forsøge. Hør blot, hvad en læge forleden skrev i avisen i kølvandet på balkonscenen: ”En tvivler eller ikke-troende har svært ved at sige eller forstå en ekskluderende sætning som ‘Gud bevare kongen’. Måske kan det forstås i et historisk lys, men i et moderne og nutidigt dansk lys hører det sig ikke til.”

Han har ret, og han tager fejl. Det er rigtigt, at ordene for mange mennesker ikke umiddelbart føles naturlige i en tid, hvor videnskab og forstandsdyrkelse har skabt forlegenhed ved ord som Gud, syndighed, evighed og frelse. Men han tager samtidig fejl. For mennesket har stadig brug for at høre de største ord. Tænk på den sang, der i de senere år er blevet en slags håndboldslagsang, og som vil lyde overalt i landet, hvis landsholdet senere i dag vinder EM. Og hvor det

blandt andet lyder: ”For evigt, måske for evigt skal vi samme vej.”

Og tænk på øjeblikket fra kroningsdagen, hvor den afgående dronning lod sin arving tage sin plads og stående bag ham sagde ordene: ”Gud bevare kongen”, hvilket af mange – også tvivlere – er blevet fremhævet som dagens mest gribende. Det skyldes, at den direkte tale om Gud gør vores verden større, og som filosofen Ludwig Wittgenstein har sagt: ”Mit sprogs grænser er min verdens grænser”. Ved at tale højt om Gud og afsløre, hvad man holder for sandt, kan man udvide verden. Også for andre. Og ved kun at bruge de ord, der adlyder den mere simple forstand, kan man gøre både sin egen og andres verden mindre.

Derfor er det så kritisabelt, at den dårlige tjener gemmer sit talent i jorden, for dermed gemmer han sine tanker og sit sprog og sit inderste væk. Han er så optaget af, hvad hans herre mener om ham, at han først og fremmest er styret af frygt og forsigtighed, og straffen falder, fordi han forsømte at satse noget mere for livets og andres skyld.

Vi lærer her, at hvis man for alt i verden vil behage Gud, kommer man til kort, for vi kan ikke gennemskue den guddommelige retfærdighed. Som det siges i Jobs Bog, som jeg læste op fra før – ”Han gør store ting, der ikke kan udforskes” – og hvis vi prøver, bliver vi vagtsomme og forvirrede, bange for at leve og desuden dybt chokerede, hvis tragedien rammer én. For hvad var retfærdigheden i det?

Jo mere man leder efter en dybere forklaring på sin egen skæbne, desto mere kan man af frygt blive drevet til at grave sit liv ned. Jeg gør det selv, når jeg føler mig som et så isoleret væsen, at jeg tror, at ingen kan forstå mit indre. Når jeg tror, at jeg bliver lykkeligst af at holde andre væk.

Selvfølgelig findes der blufærdighed, og enhver kan have et inderste rum, der ikke kommer nogen anden ved, men aldrig må vi opgive at sige de store ord højt til hinanden, for så svigter vi vores fælles liv. Og så kan der som sagt vente en straf. Vi nærmer os beskrivelsen af den.

At ordene, vi siger, betyder noget, kan vi i øvrigt forstå helt ned i de små vaner. Det er for eksempel klogt ikke at bande, for man fremstår ofte på den måde mere primitiv, end man måske rent faktisk er. Det er også klogt ikke at overtage

tidens fraser og sige ”fremadrettet” i hver anden sætning, for så fremstår man mere uselvstændig, end man måske rent faktisk er, og det er ikke klogt at glemme det religiøse sprog, for så ender man måske med at blive mere ligeglad, end man rent faktisk er.

Dét sprog får sin styrke gennem Helligånden, selve den guddommelige vilje i verden, og angående dette at tale om det allerstørste, skriver Grundtvig om, hvordan han opdagede Åndens store virkning og ønskede sig en stemme, som: ”Gjallar-Hornets eller den store Basun, der kunde vække alle Jordens Skindøde til Live og indblæse dem den Aand, de savnede...”

Grundtvig ønskede sig en stemme, der kunne tale så højt om Gud og Helligånd, at ingen nogensinde kunne undgå at høre den og blive præget af den, og skønt man selv kun er udstyret med en almindelig stemme, kan man faktisk af og til i en andens øjne erfare, at noget vækkes til live, når man taler om Gud. For Helligånden virker og lever i vores stemmer, og vi kan ved at sige de store ord så et frø i dén, vi taler til. Vi kan ved Åndens kraft tale tro ind i hinanden.

Men ikke hvis vi graver de største ord ned, fordi vi har vænnet os til, at den slags siger man ikke i et ”moderne og nutidigt dansk lys”, som lægen i avisen formulerede det. Jeg kan jo mærke det i forholdet til ham fra mit eget liv, som jeg indledte med at tale om. Vi siger som sagt reelt intet af betydning til hinanden mere, og der kan mellem to mennesker komme et punkt, hvor det måske bliver umuligt at finde sproget frem igen, alt imens man nærmest synes langsomt at liste ud ad livets bagdør.

Og hvem ved, måske kan de ord, man holdt op med at sige højt, forsvinde så meget ud af hjertet, at en tro får svært ved for alvor at slå rod. En tro på kærligheden, og en tro på tilgivelsen og en tro på Gud. Dermed er vi ved at være fremme ved erkendelsen af straf, og når Jesus siger, at den, der har meget, skal få mere, mens den, der har lidt, skal miste selv det lidt, han har, handler det jo om, at livet kan svinde ind, når man helst bare vil gemme det, man har. Ligesom livet kan tage til, når man åbent og modigt handler med det, man har. En talent, to eller fem, det er ikke afgørende, hvis blot man ikke graver det ned. Den ene dimension ved straffen er, at liv går tabt her og nu.

Den anden dimension har at gøre med øjeblikket, når Herren atter står foran os. Når vi en dag i det hinsides skal møde Gud, når vi måske for evigt skal samme

vej, og det vil blive åbenbaret, om vi faktisk kan sige hans navn. Om vi frimodigt kan tro på, at det virkelig er ham, Jesus, der kom til verden og døde og opstod og i al evighed vil stå i forhold til os. I det øjeblik vil det være hans ønske, at vi med Åndens hjælp kan sige, hvad vi evigt trænger til.

Det vil være Jesu ønske, at enhver giver sig helt til kende og siger ordene om kun at tilhøre ham. Men kender Jesus ikke allerede vores inderste? Jo, det gør han, men spørgsmålet er, om vi selv vil sige de afgørende ord om, hvem vi er, og i det øjeblik må ordene ikke længere være diffuse. Her må man bekende, hvad man holder for sandt, og her ønsker Guds søn kun at tage imod ethvert menneske. Fra dette punkt vil det ikke længere være muligt at gemme noget væk. Amen.

Kilde

jesuskirken.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Prædiken

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-sondag-septuagesima>